

Vrijdag 5 november 1915 – ochtendeditie

Wij lezen in de Vlaamsche Stem:

Volgens de nieuwe schoolwet in België moeten er naast de Franse klassen in de Brusselse scholen ook Vlaamse worden ingericht ten behoeve van de Vlaamse schooljeugd. Men heeft dan eerst verzocht de ouders zelf te doen bepalen welke taal de voertaal van het onderwijs van hun kinderen zou zijn. Doch de daartoe ingerichte enquête leverde volstrekt niet de resultaten die verwacht waren: vele antwoorden kwamen niet in of waren zeer onvolledig.

Voor Brussel verkreeg men: Vlaams 619, Frans 2359, tweetalig 729.

Voor de voorsteden Vlaams 12.995, Frans 10.399, tweetalig 3227.

Op de resultaten zal echter niet gebouwd worden; men verkiest zich te steunen op de getallen der laatste grote volkstelling van 1910. Toen spraken te Anderlecht Vlaams 38.642, Frans 21.550, Brussel Vlaams 79.228, Frans 89.517, Elsene Vlaams 14.760, Frans 54.122, Etterbeek Vlaams 13.776, Frans 18.047, Jette Vlaams 10.861, Frans 3205, Koekelberg Vlaams 8389, Frans 3723, Laken Vlaams 22.726, Frans 10.595, Molenbeek Vlaams 43.116, Frans 26.278, Schaarbeek Vlaams 35.948, Frans 42.321, Sint-Joost-ten-Node Vlaams 8769, Frans 21.551, Sint-Gillis Vlaams 16.101, Frans 44.298, Sint-Lambrechts-Woluwe Vlaams 5451, Frans 2964, Ukkel Vlaams 15.739, Frans 10.004, Vorst Vlaams 9025, Frans 13.716.

Wanneer men nu nagaat hoeveel Vlaamse klassen er tot hertoe voor de Vlaamse bevolking bestonden, dan komt men tot het volgende resultaat: te Anderlecht met 38.642 Vlamingen zijn 79 Franse klassen en 124 Vlaamse; te Brussel met 79.228 zijn 513 Franse klassen en 4 Vlaamse; te Elsene met 14.760 Vlamingen zijn 73 Franse klassen en 0 Vlaamse; te Etterbeek met 13.776 Vlamingen zijn 73 Franse klassen

en 0 Vlaamse; te Jette met 10.861 Vlamingen zijn 0 Franse klassen en 19 Vlaamse; te Koekelberg met 8369 Vlamingen zijn 4 Franse klassen en 18 Vlaamse; te Laken met 22.726 Vlamingen zijn 33 Franse klassen en 41 Vlaamse, te Molenbeek met 38.116 Vlamingen zijn 43 Franse klassen en 103 Vlaamse; te Schaarbeek met 35.948 Vlamingen zijn 117 Franse klassen en 6 Vlaamse; te Sint-Joost-ten-Node met 8769 Vlamingen zijn 71 Franse klassen en 0 Vlaamse; te Sint-Gillis met 16.101 Vlamingen zijn 141 Franse klassen en 0 Vlaamse; te Sint-Lambrechts-Woluwe met 5451 Vlamingen zijn 3 Franse klassen en 13 Vlaamse; te Ukkel met 15.739 Vlamingen zijn 18 Franse klassen en 37 Vlaamse; te Vorst met 9025 Vlamingen zijn 21 Franse klassen en 0 Vlaamse.

Welke wantoestanden! Vijf grote gemeenten zonder Vlaams onderwijs. Elsene, Etterbeek, Sint-Joost-ten-Node, Sint-Gillis en Vorst! En in die gemeenten wonen 62.432 Vlamingen.

62.432 Vlamingen rond het verlichte Brussel zonder degelijk onderwijs voor hun kinderen!

Te Schaarbeek zijn 6 Vlaamse klassen en te Brussel 4 voor een gezamenlijke Vlaamse bevolking van 115.174. Eén klas voor meer dan 1100 Vlamingen. Is het dan te verwonderen dat onze Vlaamse kinderen minder sterk staan in de strijd voor het bestaan?

Laat ons hopen dat de nieuwe wet goed zal worden toegepast en een einde stellen aan een deel althans van al dat onrecht.

Vrijdag 5 november 1915 – avondeditie

Geïnterneerden.

Gisteren namiddag hebben, naar de Nieuwe Courant meldt, de opperbevelhebber van leger en vloot, generaal Snijders, de Belgische minister Pouillet, de Belgische generaal Dossin en de generaal-majoor Onnen, chef van de interneringskampen in ons land, het gebouw De Tent in het Agnetapark te Delft, waar geïnterneerden zijn ondergebracht, geïnspecteerd.

Minister Pouillet sprak woorden van dank tot de directie der Nederlandse Gist- en Spiritusfabriek voor alles wat zij in het belang der geïnterneerden had gedaan, waardoor het mogelijk was geworden, dat de studerende jongelui uit België hun studies weer konden vervolgen.

Tewerkstelling van geïnterneerden.

In een bijeenkomst van werkgevers, te Deventer gehouden, hebben 12 van hen besloten tot het aan het werk stellen van Belgische geïnterneerden. Zij zullen hetzelfde loon moeten genieten als de Hollandse arbeiders in het vak en niet worden aangenomen, zolang nog door de arbeidsbeurs aldaar Hollandse arbeiders kunnen worden aangewezen.

Van het westelijke gevechtsterrein.

Parijs, 4 november. Officiële mededeling van heden (donderdag)avond:

Onze batterijen in België hebben gedurende geruime tijd de stellingen van de vijand in de streek van Lombardsijde beschoten en de pogingen van de Duitsers om het vuur te beantwoorden verhinderd.

Naar wij in Vrij België lezen heeft Robrecht Mortier, "krijgzaamloezener", de volgende brief geschreven aan de

boekencommissie tot verzending van Vlaamse boeken naar het Belgische leger:

“Daareven hebben enige beste jongens mijn kamer verlaten, met onder de arm, elk voor zijn compagnie, een pak Vlaamse boeken, geschenk van uw vrijgevig belangstelling.

Het deed hun zo’n deugd, het nieuws dat er ditmaal bepaalde Vlaamse werken aangekomen waren. Het was reeds maanden en kwartalen, dat ze er naar hunkerden. In afwachting moesten velen in de lange vrije uren zich onledig houden met ringenvijlen, kaartenspelen en lanterfantten. En toch was de tijd zo uitstekend geschikt voor goed begrepen volksontwikkeling. De soldaat verslindt al wat onder zijn handen valt, en een bejaarde gazet vindt evenveel genade in zijn ogen als een verstorven bloemlezing. Misschien was de Belgische volksjongen nooit zo idealistisch gestemd als nu in deze materialistische oorlog.

En kijk, daar zijn ook naar het front gekomen vader Conscience, vriend Snieders, gezelschap Van Maurik, met de jonge schaar Vlaamse letterkundigen en enige beroemde buitenlanders, zelfs Franse, die ons aanspreken in onze taal. M.a.w. de keuze is opperbest en naar de gading van de meesten: luimig, boeiend, letterkundig; dat zijn hoofdgaven voor een frontlezing.

Nochtans is een kleine vingerwijzing voor mogelijke latere zendingen toegelaten.

Deze wereldoorlog heeft de geest van menigeen van onze jongens een bijzondere richting ingestuurd. Wie buiten de letterliefhebbers en drukke solossilmmers, niet wijsgeert als een Boeddha, over bestaan, wezen, oorzaak en reden van de oorlog, het op- en ondergaan van de zon, het getal van de sterren enz ... zit verdiept in

werken van wetenschappelijke aard in verband met de huidige oorlogswijze. Mechaniek, scheikunde, elektriciteit, vliegkunst, fotografie ... Het vindt allemaal zijn beoefenaars of dilettanten. Voor al dat gestudeerde of studerende volk, hallfilosofen of autodidacten ware een lerende geïllustreerde volkslezing niet onwelkom.

De Belgische soldaat, die de bewondering van de wereld gaande maakt, is inderdaad een wonderjongen. Dat vecht, dat werkt, dat waakt, klaagt over alles – maar zijn gezonde wangen en zijn zingen tonen allicht, dat dit laatste niet gemeend is en enkel om zijn Belg zijn niet te vergeten. Hij is en blijft een held, die men met de dag meewarig hoger schat. Als nu de jongen op gang moet met heel zijn “bazar”, die moeder in al haar bezorgdheid niet beter had kunnen voorzien van benodigdheden of half comfortabele dingen, is men getroffen en gesticht, te zien hoe soms lijvige boeken plaats betwisten en veroveren in de volgepropte ransel. Hij houdt dus veel van zijn geestesvoedsel, onze landsverdediger, om zijn last zo met een half of heel pond te verzwaren. Ik wilde hier dan de aandacht vestigen op een boekenformaat, bescheiden van omvang en gewicht en sterk in zijn gewrichten, heel geschikt om de opmars mee te maken. De zwaardere of minder stevig ingebonden werken kunnen benuttigd worden in de kantonnementen, doch lopen meer gevaar met de vooruitgang achteruit te moeten blijven.”

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Wij ontlenen aan de (Belgische) Legerbode:

Benoemd tot officieren in de Kroonorde: R. Bremer, majoor stafadjutant; A. Dejaiffe, majoor, infanterie; H. d’Hespel, luitenant-kolonel cavalerie; baron de Renette de Villers-Perwin, majoor stadadjutant, cavalerie; J. Piette, majoor, artillerie; J. Moraine,

majoor, artillerie; A. Bevin, majoor, artillerie; A.J. Detail, luitenant-kolonel stafadjutant, stafonderoverste.

Ridder in de orde van Sint Anna der 2^e klasse: H. Simonet, majoor, genie.

Het militair ereteken der 2^e klasse: J. de Flandre, adunct-secretaris van de staf; Cleykens, sergeant, genie; J. Tellier, infanterist; A. en E.H. Bonduel, infanteristen; Decleyre, soldaat der genie; W. van der Moeren, infanterist; A. Gheysen, infanterist; J. van Houtten, infanterist; E. van Clooster, infanterist; L. Gerard, artillerist.

De burgerlijke medaille der 1^e klasse: Vanreteghem, soldaat der genie.

Worden bij lederdagorder vermeld: P. Bauwens, korporaal; K. Lotz, J. Coquillard, L. Schreuder, J. Ranson, E. Deprez, H. Beutein, J. Piernay, J. Deray, J. Gruvier, R. Morel, H. Maes, P. Allebos, J. Androel, R. Buxin, F. Lemeure, L. Navet, E. Wiart, Th. Schepens, V. Jacob, soldaten; Thanvin, onderluitenant; K. H. graaf d'Ansembourg, sergeant; graaf Yve de Bavay, adjudant; de Timary, sergeant; C. de Robiano, korporaal, allen der infanterie; Richer, korporaal: Jacobs, hoornblazer; Dedopper, Scheirsen en Boudewijns, soldaten, allen van de infanterie; L. Fabry, priester-ziekendrager; Van Sterteghem, soldaat-zoeklichten.